

АДАПТАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

У системі освіти України за останні роки під впливом зовнішніх чинників відбулися суттєві зміни. Одна з найпомітніших – це поява ринку освітніх послуг та ринку праці.

Сьогодні професійна освіта України активно реалізує положення Болонської декларації і визначені основні пріоритети її розвитку, вищі професійні училища постійно розширюють спектр освітянських послуг, стають багатопрофільними, що надає можливість молоді здобути повну загальну освіту, робочу професію та кваліфікацію молодшого спеціаліста.

Нарівні з тим, виникає багато проблемних питань. Це, зокрема, розробка нового Переліку спеціальностей, за якими проводиться підготовка молодших спеціалістів. Наразі ми маємо Перелік з найбільшою в Європі кількістю спеціальностей (276). Враховуючи сучасні завдання, кількість спеціальностей має бути приведена у відповідність до чинного Класифікатора професій та Європейських кваліфікаційних документів на основі довгострокового прогнозування потреб ринку праці у відповідних фахівцях.

Багато проблем модернізації професійної освіти в Україні можуть бути вирішені з використанням досвіду європейської професвіти. Серед найважливіших завдань навчального процесу є формування професійної мобільності, здатності до гнучких змін видів діяльності, вміння переучуватися та самонавчатися у відповідності з ринковими потребами.

Однією з основних вимог адаптації професійної освіти України в європейський освітній простір є мобільність учасників освітньої системи: студентів, викладачів і науковців. Для цього необхідно змінити філософію навчання та викладання, впроваджувати орієнтовані на студента підходи до викладання, тобто перейти від стратегії викладання до стратегії навчання, до використання педагогічних технологій, спрямованих на заохочення до набуття самостійних знань та здійснення наукових досліджень студентами.

Разом з тим, необхідною умовою Болонського процесу є **принцип** «освіта через усе життя», який може бути реалізований сприянням розвитку глобального інноваційного суспільства, що базується на "трикутнику знань: освіта - дослідження - інновації".

Найважливіша особливість сучасного етапу розвитку професійної освіти – в тому, що вона не може обмежуватися своєю попередньою функцією інфраструктури економіки, яка відтворює необхідний об'єм робочої сили. Притаманна ринковим відносинам динаміка розвитку виробництва потребує надання професійній освіті певної якості, ефективності, гнучкості та органічної інтеграції в економіку, орієнтації на постійні зміни між попитом і пропонуванням кадрів.

Українське суспільство вже звикло до того, що випускник навчального закладу — це "напівфабрикат, який стає готовим "продуктом", лише долучившись до реальної професійної діяльності". У зв'язку з цим усвідомлюється необхідність навіть сформованому спеціалісту докорінним чином оновлювати знання та змінювати сферу професійної діяльності декілька разів протягом життя. І тут необхідно використовувати досвід європейських країн в організації освіти через усе життя ("long life education") як єдиної можливості бути потрібним за будь-яких соціально-економічних умов. Кваліфікація, здобута раніше, повинна бути приведена у відповідність до мінливих кваліфікаційних вимог або доведена до рівня, потрібного для роботи за новою професією, новим видом трудової діяльності. Ринкова економіка потребує також постійної оперативної підготовки кадрів за новими професіями, яких раніше не було.

Європейський вимір освіти — це не лише специфічна педагогічна категорія, це передусім один із функціональних пріоритетів країн Європейського Союзу (ЄС).

В ринкових умовах система професійної освіти в європейських країнах демонструє життєстійкість, адаптованість, усталеність до соціальних змін.

Темпи розвитку сучасної економіки, науки та інформаційних технологій висувують проблему пошуку в системі професійної освіти нових підходів до організації роботи в галузі перепідготовки й підвищення кваліфікації, а також додаткової професійної освіти студентів з метою підвищення їх конкурентоздатності та потрібності на ринку праці. Не менш важливою є проблема перепідготовки педагогічних і управлінських кадрів сфери освіти.

В країнах ЄС діє принцип субсидіарності, який означає, що кожна країна ЄС несе повну відповідальність за організацію своєї системи освіти, фахову виучку та зміст навчання. Тож, відповідно, ЄС не прагне розробляти спільну освітню політику, проте сприяє розвиткові якісної освіти шляхом заохочення співпраці країн-членів і, в разі потреби, підтримки та

доповнення їхньої діяльності. Пріоритетною метою ЄС є розвиток загальноноєвропейського виміру освіти, сприяння мобільності та налагодженню зв'язків між університетами і школами Європи.

Одним з найважливіших завдань можна вважати наближення світоглядних позицій викладачів і студентів до європейської ментальності. Важливо закріпити у свідомості молоді думку щодо безперервності процесу освіти як одного з найважливіших чинників конкурентоспроможності, самодостатності в постійно змінюваному світі.

Незважаючи на зміну теорії навчання та практики, перегляд традиційних позицій у зв'язку із зростаючим обсягом знань та інформації, основним напрямом педагогічної діяльності залишається перехід від інформаційно-технічного навчання до розвитку особистості.